

אגרות משה

אורח חיים

סימן א

הערות בפרשת הקרבנות

(א) כ' הט"ז או"ח סי' א' סק"ז אם הוא חייב חטאת והקריאה נחשבת לחטאת דהיינו כאילו עושה ממש מעשה חטאת ככל חוקתו ומשפטו היאך יאמר ואם אינו חייב חטאת יהיה זה נדבה דהקריאה היא כבר נעשית כמשפט החטאת בכל פרטיו שקורא בו בתורה ע"כ אין לאמרו עכ"ל. ותימה מ"ט לא יוכל להתנות באמירה שאם לאו יהי' קקורא בתורה וצ"ע.

(ב) בנתיב חיים על מג"א סק"ח כתב ואם יאמר עולה אחר חטאת ואשם יאמר אח"כ פרשת נסכים א"כ פרשת נסכים קאי נמי אחטאת ואשם שאמר קודם וכו' ואי לא יאמר אח"כ פ' נסכים אין זבה בלא נסכים מש"ה יאמר עולה קודם לחטאת עכ"ל.

ולכאורה אינו נכון דהא בפ' נסכים מפורש שדוקא בא בנדר ובנדבה טעון נסכים דכתיב לפלא נדר או בנדבה כדאייתא בפ' ב' מדות (מנחות צ' ע"ב) וא"כ אף אם היה אומר אחר חטאת לא יטעו שקאי אחטאת ואשם דהוי' כמפרש שרק על עולה ושלמים ותודה.

(ג) שם על מג"א ס"ק י"א כ' ע"י בנדה דף ע' מפני שמביא קדשים לבית הפסול וע' פירש"י וזה אינו אלא כשהביא הקרבנות בפועל ונתותרו. אבל באמירה בלחוד חכמים ג"כ מודים שיכול להתנות על אשם בתנאי ואם לאו יהיה נדבה. עכ"ל. ואינו נכון לכאורה דהא כשקרא כבר שם שלמים אין יכול אח"כ להתנות שיהיה אשם וכן להיפוך כשקרא כבר שם אשם, ורק בתחילת ההקדש יכול להתנות, א"כ הטור שכתב ואחר אשם יאמר וכו' א"א לתרץ כן דאין יכול שוב להתנות מאחר שכבר קרא שם אשם ואף בתחילה אינו שייך זה באמירה שאומר כל לשון הפרשה וצ"ע ג.

(ד) שם בסופו כ' אך דברי הרמב"ם פ"ו מה' פסולי המוקדשין הלי' י"ח לפי זה תמוהין שכתב מצא זכר בן שתי שנים אין לו תקנה שמא אשם הוא ועדיין לא כפרו בעליו, הלא יכול להביא בתנאי כמו שהקשו התוס' וצ"ע, עכ"ל. ולא קשה כלום דהרמב"ם פסק שם בה"י ט"ו כרבנן דאין מביאין קדשים לבית הפסול ולכן אין

לו תקנה. דהתוס' שהוצרכו לפרש דאין להתנות אשם בשלמים שהרי שלמים טעונים נסכים ואשם אין טעון נסכים, הוא מחמת שכתבו שהברייתא סובר דמביאין קדשים לבית הפסול. אבל הרמב"ם שפסק שאין מביאין, פסק בפשיטות שאין לו תקנה וזה פשוט וצ"ע על בעל נתיב חיים שטעה בזה.

סימן ב

אם מותר לילך בגלוי ראש לצורך פרנסתו

ב' דר"ח אייר תשל"ד.

מע"כ הנכבד מוה"ר הלל ארלנגער שליט"א.

הנזה בדבר שצריך מע"כ להשיג משרה שצריך להפגש עם בעלי המשרד שאומרים לו שיצטרך שם להוריד כובעו מעל ראשו ולישב בגלוי הראש בלא כיפה שקורין יארמולקע שאם ילבש שם כיפה לא יקבלהו לעבודה שם, והמשתדל עבורו אומר שיהיה היזק גם לו על זה שהשתדל עבור אדם כזה שלדעתם לא יהיה מסוגל, ואחר שיתקבל אומרים לו שיוכל לישב שם עם כיפה, והוא צריך להמשרה לפרנסתו שם בדענווער שלא מצוי להשיג משרה אצל אינשי שלא יקפידו על זה אם מותר.

הנראה לע"ד דמותר דהא לדינא בגמ' ולרוב השיטות הוי גילוי הראש אף לילך בשוק רק מדת חסידות אבל כזו שכל אדם צריך להתנהג במדת חסידות עיין במג"א סימן צ"א ס"ק ג' והאריך במחצה"ש סימן ב' ס"ק ו' ומהרש"ל בתשובה שהביא הט"ז סימן ח' ס"ק ג' ובד"מ סימן ב' אות ב' שהביא כן מכלבו בשם הר"מ ואף להזכיר שם שמים בגילוי הראש כתב תה"ד בפסקים סימן ר"ג שאינו יודע כל כך איסור מפורש עיי"ש ובהגר"א סימן ח' סעיף ב' האריך ואסיק שאף להזכיר הזכרה בראש מגולה אינו מדינא עיי"ש, שלכן אף שכיון שכבר הנהיגו זה בכל ישראל לא גרע ממנהגי ישראל קדושים ודאי לא עדיף מעשה ממש דלהפסד גדול אינו מחוייב דאונס ממון הוא אונס לגבי מע

לחלוק עליו אף בדברי הקבלה ולא לנו יתמי דיתמי לומר מי גדול ממי לכן אין דבדיו מכריעין יותר מכל דבותינו וא"כ כיון שאיכא פלוגתא הא ספק ברכות להקל ולכן טוב לשמוע אותן מאחר ולכרן לצאת ואף שלא יצא לדעת הלבוש אין בזה עצה אחרת. ידידו,

משה פיינשטיין

עיין בסימן תדנ"ו שיותר מחומש א"צ לבזבז על מצוה ובמג"א ס"ק ז' כתב בשם הרי"ו דעד עישור נכסיו חייב וגם ע"ז מביא בשם הב"י שאינו יודע מנין לו, וא"כ כ"ש בגילוי הראש שאינו עשה דתורה ואף לא עשה דרבנן אלא מנהג טוב שאונס ממון הוא אונס, והשגת משרה שהוא לפרנסתו הוא הפסד גדול יותר אף מחומש שאינו מחוייב.

אבל שיטת הט"ז שם דאיכא איסור במקומותינו שהוא חוק העכו"ם שא"כ הוא לאו שאונס ממון אינו אונס שמן הראוי להחמיר כמותו אף שפליגי עליו דהא טעמו הוא טעם גדול ועיין באגרות משה ח"א דאו"ח סימן א' שדחקתי בטעם המג"א, מ"מ במקום הפסד גדול כזה יש לסמוך עליהו, ובפרט כמדינתנו כזה"ל שברור שלא מצד חוקיהם עושין זה אלא משום דכן נקל להו יותר, וכדחזינון ששום איש ממדינה זו הולך בכובע בשוק דשומרי תורה נמי אין הולכין בכובע אלא ביארמולקע דקה ואף בחורף שקר בחוץ לילך בלא כובע תיכף שבאין לבית חולצין הכובעים ומלבישין יארמולקע, וא"כ ודאי בשביל זה גם הנכרים אין הולכין בכובעים כשחם גם בחוץ ואף כשקד בחוץ ומוכרחין לילך בכובע בחוץ כשבאין הביתה פושטין הכובעים, וכיון שהם אינם צדיקין לילך בכסוי הראש יושבין בגילוי הראש, אבל לא שהם יושבים בגילוי ראש מצד קפידת איזה חוק דלכן ליכא בכאן סברה הט"ז ולכן לכו"ע הוא רק זהירות מצד המנהג הטוב והקדוש לנו שלא חמיר זה מעשה שהפסד ממון היא אונס כדלעיל.

הגני ידידו מברכו,

משה פיינשטיין

סימן ד

בדבר לבישת בגד שחייב בציצית

ד' תמוז תשל"ג.

מע"כ בני חביבי מוהר"ר דוד פיינשטיין שליט"א.

בדבר לבישת בגד שחייב בציצית, ודאי צדקת שאף שמדינא ליכא חיוב ללבוש בגד החייב בציצית אלא שאם לבש בגד כזה עובר בעשה אם אין שם ציצית, מ"מ כיון שנהגו כל ישראל ללבוש בגד החייב בציצית אסור לשום אדם לעבור על זה דלא גרע מכל מנהג אף שליכא בהו גם קיום מצוה שחייבין לקיים משום שמע בני וגו' ואל תטוש תורת אמך, וכ"ש מנהג זה שיש בה גם קיום מצוה, ובעצם לא חסר טעמים למנהג זה דהרי כמה ענינים איכא במצות ציצית כדאמרין במנחות דף מ"ג ע"ב שקולה מצוה זו כנגד כל המצות כולן וראיה מביאה לידי זכירה וזכירה מביאה לידי עשיה ורשב"י אומר כל הזרין במצוה זו זוכה ומקבל פני השכינה וראב"י אומר שהוא חזק שלא יחטא ומשמע שכל אלו הוא אף בלבן לבד בלא תכלת כבזמננו, אבל יפה הבאת בתוס' פסחים דף קי"ג ע"ב ד"ה ואין שיש לחזור ולהביא עצמו לידי חיוב והא שבעידן ריתתא ענשינו כדאמר מלאכא לרב קטינא במנחות דף מ"א ע"א. ופלא איכא בתוס' פסחים שם דכתבו גם על מי שאין לו תפילין בראשו ובורועו דהוא דוקא ביש לו ואינו מניחן א"נ אפילו אין לו יש לחזר ולהביא עצמו לידי חיוב, הא תפילין הוא חיוב על האדם להניח תפילין וא"כ הוא מחוייב לקנות תפילין ואם אין לו מעות מחוייב להשיג בשאלה ובכל טעדיקי שאפשר לו להשיג תפילין ולהניחם ואם לא השיג תפילין עובר על העשה והיא גם עשה חמורה ביותר שנחשבו פושעי ישראל בגופן דהוא קרקפתא דלא מנח תפילין כדאיתא בר"ה דף י"ז ע"א (אך לשיטת הרי"ף שהוא בלא הניח תפילין מעולם כתב הר"ן דה"ה לשאר מצות עיי"ש) ורק כשהיה אנוס פטור שאו לא שייך לחזר, והטעם שצריכין גוף נקי הוא טעם לפטור מלהניח כל היום אף שהוא חיוב

סימן ג

ברכות השחר לניעור בלילה

עש"ק י"ט מר חשון תשי"ג.

לכבוד ידידי הרה"ג ר' בנימין זאב צוקער שליט"א.

בשאלתך כיצד פסק המ"ב גבי ניעור בלילה לא יברך בבוקר ברכות אלקי נשמה, ברכות התורה וברכת המעביר שינה והא ענין זה הוא מחלוקת הפוסקים, וכתבו האחרונים בריש ה' תפילין שכל מקום שיש מחלוקת הקבלה תכריע, והאר"י ז"ל כתב שיש לברך.

הנה פשוט שהקבלה תכריע הוא סי' הזוהר והתקונים שהם דברי תנאים אבל כתבי האר"י ופע"ח אף שגדול מאד, הוא כאחד מכל הפוסקים שרשאיין